

השְׁמָטָה

במ"ע המליץ שנה זו מנומר 30 והלאה נדפס מאמרי בינה לתועי רוח אשר בו אנכי מדבר משפטים עם רבני ישראל ומנהיגי הקהלות בארצנו על דרך הנהגתם את האומה וחונכם את הדורות. במאמרי ההוא השתדלתי לגעת אם בארוכה ואם בקצרה בכל פרטי הענין הגדול הזה, כפי שהביאני לידי כך ההכרח ודרך הלוכי בוכוּחִי. ועתה בבוא תשלום המאמר לנגד עיני ראיתי כי בין ההמשך שנדפס בנו' 39 ובין הבא אחריו נו' 41 נשמט פרק אחד שלם. בלתי ספק שלא באשמת המו"ל את המליץ כי אם מסבה שאיננה תלויה בו. ואחרי אשר בארץ מגוריך אתה, ידידי המו"ל להשחר, בטלה הסבה הזאת, על כן אבקשך לשום את הפרק הנשמט ההוא באחת ממחברותיך, כדי למלאות החיסרון ולהיות מאמרי הנ"ל שלם בידי קוראיו.

יהודה לייב גארדאן

ואלה היו דברי:

האמונה שאיננה מיוסדת על אדני התבונה והדעת רעה היא ומזיקה לדת יותר מן הכפירה. הנה אתם מזכירים בכל יום האמונה בביאת המשיח ואחינו המתקנים בארצות אחרות השמיטו את העיקר הזה; אבל לפי דעתנו באחינו באשכנז המתאישים בפומבי מן הגאולה וכמוכם המחכים לביאת המשיח בדרך גם כלכם כאחד מכחישים בעיקר הגדול הזה. מפני שסוף סוף תדעו שנפלאות כל יעשו ארץ בימינו אלה וכל יפלו אנשים עם ענני שמיא. גם כל מעשיכם ודרך חייכם מעדים עליכם שמה שאתם משננים בכל יום "אחכה לו בכל יום שיבוא" אינו אלא מרגלא בפומא ולבכם כל עמכם מפני שאין אתם מוכנים ומזומנים לקבלו ואין אתם מכינים גם את בניכם דור אחר דור לקראתו. יבוא נא בן דוד היום – אחינו המתקנים יוכלו לשוב אליו

רגע אחד לאמר: "חטאנו, הננו עבדים לאדוננו!" והוא יקבלם וימצא בהם אנשי חפץ דרושים לכל חפציו; אבל מה ימצא בכם וכמה תושיעוהו אתם? בפשטליך ובהמצאות של המהרש"א הכל ודרשות של דופי? הימצא בכם אנשים דרושים לחפצו בבואו לחדש ימינו כקדם? המכם יקח אנשים לשרי מלכותו, לעשות מהם סגנים לאוצרות, יודעי תכסיסי מלחמה, חכמים מדיניים לעמוד בהיכלי המלכים האחרים, חכמי הבנין ומדידת היבשה והנהרות, לבנות שוקים ודרכים וגשרים ומעברות, אנשי דעת יודעי לשון להיות מליצים ומתורגמנים, סופרים מהירים לכתוב בלשונות עמים רבים, רופאים ומפטמי רפואות, חושבי מחשבות בכל חרושת יד ובכל המצאה חדשה, אכרים עובדי אדמה? מורי הוראת תהיו ומה תעשו אם תשאר ה ל כ ה כ מ א ן ד א מ ר ש מ צ ו ת ב ט ל ו ת ל ע ת י ד ל ב ו א ? או אולי במנהג הנהוג בממשלת הקהל אצלינו יחזיק, ובידכם כמו שאתם עתה יתן את מושכות הממשלה, והדעות שנשתרשו בלבבכם ביחוס אל הוית העולם, אל אמונות אחרות ואל עמי הנכר יגיעו לגדולה, ואתם תשובו ותקימו ד' מיתות ב"ד ושאר העונשין בעד תולה קטנה שבקטנות מל"ט אבות מלאכות ובעד כל קוץ וקוץ שהוסיפו הפסוקים האחרונים על תרי"ג מצות שדרש ר' שמלאי? אם כה תעשו והיה כי תבואו אל הארץ היום וקמו עלינו מחר כל העמים אשר מסביבנו והכחידונו מן הארץ, כי אי אפשר לישונו של עולם להתקיים באופן זה ובפרט בארץ היושבת על טבור הארץ; וירושלים הבנויה מידי בונים כמוכם תהיה לאבן מעמסה לכל העמים.

א"כ איפוא תקותכם לגאולה בכל יום ומעשיכם ודרך חינוך בניכם המה שני הפכים מתנגדים וסותרים זא"ז. ואם חפתים אנחנו לקיים בלבנו ובלב בנינו תקותנו זאת שעליה נשענת כנסת ישראל, צריכים אנו לפרשה באופן המתישב על השכל ומתקבל על הדעת. שאם חפץ ה' בנו יש תקוה לאחרינו כמו לשאר האומות שלא אבדו בשטף הזמן ובזרמת מאות השנים; אבל התקווה הזאת לא תוכל להמלאות רק בדרך הטבע? ומי יודע אולי באמת תוכל להמלאות בזמן מן הזמנים אם נהיה מוכנים וראויים לזה, אם תחליפו את שיטת החנוך הנהוג בימנו מן הקצה אל הקצה ותשתמשו בהכשרונות הטובים שחלק הבורא לעמנו לעינינים יותר נחוצים ממכלי אקראי ומתגרי לו ולידיעות שיש בהן ממש, ותגדלו את בניכם המוכשרים לקבל חכמה לאנשים שלמים בתכלית השלמות ומפוארים בכל הידיעות הנחוצות לאדם כלחם נפשו, ותשרשו מלבם ביום גיהם מרחם

אמם כל שנאה לבעלי אמונה אחרת, ותטביעו בנפשם בקטנותם את היסוד הגדול שכל התורה נשענת עליו, ותמנעו אותם מן לשון העלגים אשר היתה לנו למורשה מאבותינו האחרונים לבשתנו ולבשת אומתנו; ותשיבו את שאר בנינו הבלתי מוכשרים לעבודת הנפש אל האומנות ואל המלאכה, אל עבודת האדמה, אל חרושת ידים ואל כל משלח כפים; ותלמדו את סוחרינו ורוכלינו להשתמש בהין צדק ובאבני צדק, ולהיותם דוברי אמת בלבכם להיות ממון חברים חביב עליהם כשלהם בין שהוא בן ברית ובין שאינו בן ברית; ותתקנו את מנהגי קהלותכם בסדרים ישרים ונוכחים למוצאי דעת אשר לא עוד תהיו מוכרחים לעשות במחשך מעשיכם, לעבור על דתי המלך ולשחד את פקידיו שיכסו על פשעיכם; אם כה תעשו אז יש תקוה כי יבוא היום ורבים מעמי הארץ אשר יעיר ה' את רוחם כרוח פרש יאמרו: באמת רק עם חכם ונבון הגוי הזה הגדול באיכותו, עם מלא כשרונות טובים כרמון, עם אוהב את המלאכה ושונא הבטלה, עם שאין בלבו שנאה ותחרות לבעלי כתות אחרות ולא באיבה יהדוף אנשים השונים ממנו בדעות ואמונות, גוי מעולם הוא אשר כולנו חייבים בכבודו וחייבים אנחנו לשלם לו פעליו הטובים תחת הצרות והתלאות אשר השבענוהו במשך אלפי שנה, ואולי אז – בהעביר ה' רוח צדקה כזאת על הארץ – אז אולי יבוא היום הטוב שאנחנו מצפים שיקוממו עדתנו בראות כל עמי הארץ עין בעין שלא נביא שום נזק לישוב העולם ולא עוד נרבץ כאבן נגף על דרך הדעת והתבונה, ואדרבא נביא תועלת רבה לכלל מין האנושי בתת לנו החופש לחיות חיים טבעיים ע"פ תכונתנו וטבע נפשנו ולדלות ממעמקי לבבנו את המטמונים אשר נתן לנו אלקי אבותינו. את אוצרות הדעת והתבונה ולהעשיר במו את כל משפחות האדמה. רק במעשים טובים נוכל לקנות לנו לבב בני האדם; רק בצדקה תכונן ציון ושביה בצדקה!

הפירוש הזה על העיקר באמונת ביאת המשיח שם לפנינו ברחבה בדעת ובמישרים מיודענו ר"ד גארדאן במאמרו דבר בעתו בהמגיד; ודבריו מלאים זיו ומפיקים נגה, וראויים להיכתב באש שחורה ע"ג אש לבנה וראויים הם שכל איש מישראל ישימם בפיו ובלבבו והיו עמו, וקרא בס כל ימי חייו ושנן אותם לבניו ולבני בניו עד בוא מועד אשר יחנן ה' את עמו. ובגלל הדברים הטובים החיים והקיימים האלה ירה עליו אבנים גדולות עמוד הענן, המגנה בסלכותו ובפחזותו את השם "לבנון" וישלך עליו שקוצים במאמר מלא קיא וצואה שמראשו עד סופו מסריח, מפני שפירוש

העיקר הזה בזה האופן יקלקל מחשבתו אשר חשב כהמשיח מתימן לגנוב לבב יראיו לצוד ציד להביא.
ואנכי גם אנכי לא נרתעתי לאחורי, מלגלות ברבים את הדברים הלאה ומהחזיק בידי רד"ג ולא יפול לבי מפני בעלי-החבורה "מצדיקי הרבים" אשר בלתי ספק ישתמשו בזה לחזק מסירתם עלינו ולאמור כי מורדים במלכות אנחנו ומצפים לביאת המשיח.

עד כאן השמטה

